

ČESKÝ JAZYK – přehled učiva

1. ročník

A/ ČTENÍ (analyticko-syntetická metoda)

Předslabikářové období

- příprava na čtení (Živá abeceda) → orientace, rozvoj zrakového a sluchového vnímání, rozvoj slovní zásoby a řeči, vyvozování prvních písmen a slabik, slova)

Slabikář

- postupné čtení slabik, slov a vět od samohlásek přes často se vyskytující souhlásky (M, L, S, P, T, J, N...) po méně frekventované souhlásky (Ch, F, G)
- čtení souhlásek d', t', ň
- čtení slabik dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- čtení slabik dy-ty-ny / di-ti-ni

B/ LITERÁRNÍ VÝCHOVA - dětská říkadla (s pohybem), rytmizace a melodizace říkadel, rozpočítadla, rýmy, hádanky, pohádky, bajky, lidové písničky; autoři a ilustrátoři dětských knih, dětské časopisy apod.

C/ PSANÍ

1) Přípravné období – uvolňovací cviky

- a) cviky procvičující ramenní kloub
 - b) cviky procvičující zápěstí
 - c) cviky procvičující prsty
- písanka na uvolňovací cviky (formát A4)

2) Psaní písmen, slabik a slov od nejjednodušších tvarů (e, l, i, u...) k složitějším

→ písanky (formát A5)

3) Opis (písmo psací → písmo psací), přepis (písmo tiskací → písmo psací), diktát

2. ročník

Komunikační a slohová výchova

a) čtení – rozvoj čtenářských schopností:

- postupný přechod od vázaného slabikování k plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky

b) psaní:

- psaní slabik, slov a jednoduchých vět
- důraz na psaní s porozuměním

- první krátké písemné vyjadřování vlastních pozorování a zkušeností

c) vyjadřovací schopnosti:

- vyjadřování závislé na komunikační situaci – vzkaz, vypravování, jednoduchý popis
- zdvořilé vystupování – prosba, poděkování

Jazyková výchova

a) zvuková stránka jazyka:

- sluchové rozlišení hlásek
- výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin
- modulace souvislé řeči
- slovo, slabika, hláska, písmeno, rozdělení hlásek (tvrdé, měkké, obojetné)
- abeceda

b) slovní zásoba a tvoření slov:

- význam slov
- slovo souřadné, nadřazené, podřazené (např. *ježek, veverka, zajíc...* = *zvířata*)

c) tvarosloví:

- tvary slov
- slovní druhy- podstatná jména, slovesa, předložky (poznávání)

d) skladba:

- věta jednoduchá
- druhy vět → oznamovací, tázací, rozkazovací a přací
- pořádek slov ve větě

e) pravopis:

- i/y po tvrdých a měkkých souhláskách
- psaní ú/ů
- dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- souhlásky znělé a neznělé na konci a uvnitř slov (tzv. *spodoba*, např. **z**ub, **k**apka atd.)
- velká písmena – jména (+ příjmení) osob a zvířat, název bydliště

3. ročník

Jazyková výchova

a) zvuková stránka jazyka:

- správná výslovnost
- modulace souvislé řeči (tempo, intonace, přízvuk)

b) slovní zásoba a tvoření slov:

- nauka o slově –antonyma, synonyma
- vyjmenovaná slova po obojetných souhláskách
- stavba slova - slova příbuzná

c) tvarosloví:

- pády podstatných jmen
- slovní druhy ohebné – neohebné
- slovesa – pojmenování děje, tvary sloves

d) skladba:

- věta jednoduchá, souvětí

e) pravopis:

- i/y po obojetných souhláskách
- souhlásky znělé a neznělé
- velká písmena v typických příkladech místních pojmenování

Literární výchova

- poslech literárních textů
- zážitkové čtení a naslouchání
- tvořivé činnosti s literárním textem: přednes vhodných literárních textů, volná reprodukce textu, dramatizace, vlastní ilustrace k přečtenému textu
- základní literární pojmy: poezie a próza jako základ literatury; autor, čtenář, kniha, ilustrace; báseň, pohádka

4. ročník

Jazyková výchova

a) zvuková stránka jazyka:

- správná výslovnost českých slov

b) slovní zásoba a tvoření slov:

- význam slov
- slova spisovná, nespisovná
- slova jednoznačná, mnohoznačná, homonyma
- stavba slova - kořen, část předponová a příponová
- slova příbuzná

c) tvarosloví:

- slovní druhy ohebné a neohebné
- vzory podstatných jmen
- tvary sloves - infinitiv, určité slovesné tvary (časování sloves)

d) skladba:

- věta jednoduchá:
- základní skladební dvojice (podmět a přísudek)
- ostatní skladební dvojice
- souvětí, spojovací výrazy (spojky aj.)

e) pravopis:

- i/y po obojetných souhláskách v příbuzných slovech (ad vyjmen. slova)

- i/y v koncovkách podstatných jmen (podle vzorů podstatných jmen)
- velká písmena – zeměpisné názvy ČR, historické osoby a jiná pojmenování z českých dějin

Literární výchova

- čtení textů uměleckých a populárně naučných
- základní literární pojmy: bajka, povídka, divadelní představení, film (režisér, herec), báseň, verš, rým

5. ročník

písemný projev:

- technika psaní (logické a přehledné členění textu – odstavce, schémata, tabulky)
- žánry (psané jako slohové práce): popis činnosti, osoby, zvířete, věci; oznámení, zpráva, vzkaz, inzerát, dopis, pozdrav, SMS, E-mail; aktualita, referát,
- klíčová slova – výpisky, tvorba pojmových a myšlenkových map
- přihláška, formulář, dotazník, složenko, podací lístek
- sestavení osnovy, vyprávění podle ní, dokončení děje
- písemná prezentace, individuální práce i skupinová práce (podle možnosti)

Jazyková výchova

a)zvuková stránka jazyka:

- výslovnost českých slov – obtížněji vyslovitelná slova
- modulace řeči - zesilování a zeslabování hlasu

b) slovní zásoba a tvoření slov:

- přísloví, sousloví, rčení
- slova mnohoznačná
- významově neznámá slova
- stavba slova - slovní kořen, část předponová, přípona, koncovka, obtížnější slova příbuzná

c) tvarosloví:

- slovní druhy; druhy zájmen
- tvary podstatných jmen
- druhy přídavných jmen, skloňování přídavných jmen měkkých a tvrdých
- časování sloves, slovesné způsoby
(podmiňovací způsob pouze u slovesa být)

d) skladba:

- základní skladební dvojice (podmět a přísudek)
- základ věty v neúplné základní skladební dvojici (nevyjádřený podmět)
- složitější souvětí; dělení dlouhého souvětí na věty
- rozvíjení vět jednoduchých do souvětí

e) pravopis:

- vyjmenovaná slova a slova k nim příbuzná

- shoda přísudku s podmětem holým (např. *Kluci pískali. Dívky zpívaly. Děti mávaly.* atd.)
- koncovky podstatných jmen (např. *Zavolal na psy a psi přiběhli.*)
- i/y v koncovkách přídavných jmen měkkých a tvrdých
- velká písmena u zeměpisných názvů Evropy, příslušníků národů
- souhláskové skupiny na styku předpony a kořene (např. *rozsvítit*)
- skupiny bě/bje, vě/vje, pě, mě/mně